

HT 2020

Historiska institutionen

Professor Yvonne Maria Werner

E-mail: Yvonne.Werner@hist.lu.se

HISA24/34

KANDIDATPROGRAM DELKURS 1

HISTORIA SOM VETENSKAP

Kursens mål och upplägg

Kursens syfte är att:

- förmedla kunskap om historieämnets utveckling till vetenskap och vad det innebär att arbeta historievetenskapligt
- ge en orientering om historievetenskaplig metod och samhällliga och etiska perspektiv på historieskrivning
- belysa den mångfald av teman, inriktningar och perspektiv som präglar dagens historieforskning
- ge grundläggande metodiska verktyg för kunskapssökande i arkiv, bibliotek och på internet

Kursen består av **två lektioner** i helklass, vilka på grund av coronarestriktionerna ersatts med kortare pass i fyra grupper och **sex seminarier**, vilka också de hålls i fyra mindre grupper. Vid det första lektionstillfället ges en **allmän introduktion**. Därefter följer sex seminarieövningar, där deltagarna i varje grupp delas in i tre diskussionsgrupper (1, 2 & 3) med specifika uppgifter. Vissa av uppgifter redovisas också skriftligt. De förberedande diskussionerna i de två smågrupperna hålls i lektionssalen. Vid ett avslutande seminarium, också det i fyra grupper, summeras kursens lärdomar och erfarenheter. **Kursen examineras genom aktivt deltagande i seminarierna och genom en skriftlig uppgift** (hemtenta) på cirka 8 sidor.

Kurslitteratur

John Arnold, *History. A Very Short Introduction*, Oxford 2000, kapitel 1, 4, 5, & 7 (66 s.). Digitalt tillgänglig: <https://epdf.pub/download/history-a-very-short-introductione38286148ff472fb889cf424a1c87f8781586.html?reader=1>.

Gabriela Bjarne Larsson, *Forma historia: metodövningar*, Lund 2002, s. 10-17, 23-59, 91-113 (57 s.)

Karin Hassan Jansson, Hans Hägerdals, Arne Kaijser, Lars Kvarnström, Thomas Lindkvist, Marie Lindstedt-Cronberg, Ronny Pettersson och Yvonne Maria Werner, i Ågren, Henrik (red.), *Perspektiv på historia. En introduktion till historiestudier*, Lund 2015 (ca 175 sidor)

Henrik Ågren, *Historiska undersökningar. Grunder i historisk teori, metod och framställning*, Lund 2006, s. 11-16, 69-78 (14 s. finns på Livet@Lund)

Till detta kommer några artiklar och exempeltexter som finns att ladda ner på Canvas.

Inalles cirka 350 sidor

Schema

Introduktionsföreläsning i C121

Ersätts till följd av coronarestriktionerna med introduktioner i 4 grupper jämte zoom-föreläsning

31/8 15.15–18 enligt digitalt schema
1/9 11.15-12 föreläsning via zoom

Seminarieövningar

*På grund coronarestriktionerna sker alla seminarier i 4 grupper, vilket innebär att också halvklassemi-
narierna 1, 5 och 6 delas upp på detta sätt. Diskussioner i smågrupperna sker i samlingsalen, inte i
grupprum som annars. Seminarierna hålls i C121 respektive B152 enligt digitalt schema.*

Seminarium 1. Historieämnets utveckling till vetenskap

Läs: Arnold, kap. 1 & 7 och Florén/Ågren s. 11-16.

3/9 13.15–14: grupp A & 14.15-15: grupp B
4/9 13.15–14: grupp C & 14.15-15: grupp D

Seminarium 2. Att kritiskt värdera historievetenskapliga arbeten

Läs: *Forma historia*, s. 23-59 jämte ett avsnitt ur Robert Sandberg et al.

7/9 13.15–15.00: grupp A & 15.15-17.00: grupp B
8/9 13.15–15.00: grupp C & 15.15-16.45: grupp D

Seminarium 3. Källor och historievetenskapliga bearbetningar

Läs: *Forma historia*, s. 91-113 jämte Bridget Morris, Sources for a Swedish Satire (Munkhumor)

10/9 13.15–15.00: grupp A & 15.15-16.45: grupp B
11/9 13.15–15.00: grupp C & 15.15-16.45: grupp D

Seminarium 4. Historisk metod i teori och praxis

Läs: Arnold, kap. 4 & 5, Florén/Ågren s. 69-78

14/9 13.15–15.00: grupp A & 15.15-16.45: grupp B
15/9 13.15–15.00: grupp C & 15.15-16.45: grupp D

Seminarium 5. Forskningsfält, kategorier och begrepp: politik, ekonomi, samhälle, teknik

Läs: Lindkvists, Kaijers, Kvarnströms och Petterssons artiklar i *Perspektiv på historia*

17/9 13.15–15.00: grupp A & 15.15-16.45: grupp B
18/9 13.15–15.00: grupp C & 15.15-16.45: grupp D

Seminarium 6. Forskningsfält, kategorier och begrepp: genus, kultur, religion, globalt

Läs: HassanJanssons, Werners, Lindstedt-Cronbergs & Hägerdals artiklar i *Perspektiv på historia*. **Förberedande diskussion via zoom 14.00-15.45**

21/9 15.15–16: grupp A & 16.15-17: grupp B
22/9 15.15–16: grupp C & 16.15-17: grupp D

Avslutande föreläsning via zoom och i B152

23/9 11.15-12: zoomföreläsning & 13.15–16 enligt digitalt schema

Hemtenta inlämnas digitalt senast den 30 sept. kl. 9.

Planering av undervisningstillfällena

Kursdeltagarna förväntas **delta aktivt i seminarierna**, läsa ett visst pensum till varje gång och arbeta med de frågor som hör till de olika övningarna. Ni delas in i fyra grupper (A, B, C och D), vilka i sin tur är uppdelad i tre smågrupper (1, 2 & 3) för gruppdiskussioner. På seminarierna kommer varje sådan smågrupp att ha ansvar för specifika frågor och inleda diskussionen kring dessa. Men **alla ska givetvis läsa samtliga texter och göra alla övningsuppgifter**. På grund av de rådande coronarestriktionerna förs smågruppsdiskussionerna som utgör en förberedelse för seminarierna i lärosalen eller via zoom. Vissa uppgifter görs skriftligt.

Om man **missar ett kurstillfälle** eller inte är aktiv på lektionen, ska en skriftlig redogörelse för texterna lämnas in. Frånvaro från mer än tre seminarier medför att man får gå om kursen.

Seminarium 1. Att kritiskt värdera historievetenskapliga arbeten

Läs: *Forma historia*, s. 23-59 jämte ett utdrag ur Robert Sandberg m.fl, *Historia: Epos 2 och 3* (2014), s. 67-72, som finns att ladda ner på Canvas.

På detta seminarium **går vi igenom och jämför** ett antal historiska framställningar i läroböcker från olika tider. Samtliga behandlar drottning Kristina och hennes tid. Men författarna har olika perspektiv och utgångspunkter, vilket påverkat deras framställning. Övningen syftar till att upptäcka vilken **historiesyn** textförfattarna har, vilka **urvalskriterier** de använt sig samt vilka **tolkningar** de gör.

Vi arbetar enligt samma principer som på det förra seminariet utifrån de frågor som presenteras nedan i häftet (ni ska alltså bortse från frågorna på s. 101f & 109 i boken).

Seminarium 2. Vad är historia?

Läs: Arnold, kapitel 1 & 7 jämte Ågren s. 11-16 (Ågren I)

Utgångspunkten för detta seminarium är frågan om **vad vi kan veta om det förflutna och vad som utmärker historia som vetenskap**. Vi kommer att diskutera detta utifrån två berättelser av den brittiske historikern John H. Arnold. Den första handlar om ett mord kopplat till katarerna (en förbjuden religiös sekt) i Frankrike i början av 1300-talet; den andra handlar om en kvinnlig ex-slav, frikyrkopredikant och kvinnorrättskämpe i 1800-talets USA.

På detta seminarium liksom på de följande utgår vi från de 4 frågekomplex som presenteras nedan i häftet och inleder med **diskussioner i smågrupperna**. Varje smågrupp har ansvar för ett

frågekomplex och tittar litet extra på det frågekomplex som anges inom parentes. Men alla arbetar givetvis med alla frågor och läser alla texter. **Smågrupperna a** ansvarar för frågekomplex 1 och 4, **smågrupperna b** för frågekomplex 2 och 3. I förberedelserna till detta seminarium ingår även att lämna in ett **skriftligt svar på två av frågekomplexen (samtliga delfrågor) på cirka en sida**. Du väljer själv vilka.

Seminarium 3. Källor och historievetenskapliga bearbetningar

Läs: *Forma historia*, s. 91-113 jämte Bridget Morris, "Sources for a Swedish Satire".

Syftet med detta seminarium är ni ska få insikt om hur man som forskare **arbetar med källmaterial** och hur den egna världsbilden och historiesynen kan påverka **tolkning** och **slutsatser**. Övningen består av senmedeltida källtexter – om mirakel som tillskrevs ett helgon i vardande, biskop Brynolf av Skara, och en antiklerikal satir om en abbot – och bearbetningar som gjorts på grundval av dessa texter. Vidare läses Bridget Morris, "Sources for a Swedish Satire: Haer sigx aff abotum allum skemptan mykla": Olle Ferm & Bridget Morris (ed), *Master Golyas and Sweden : the transformation of a clerical satire* (1996), som finns att ladda ner på Canvas.

Vi arbetar enligt samma principer som på det förra seminariet. Frågorna presenteras nedan. Ni ska alltså INTE arbeta med frågorna på s. 101f & 109 i boken.

Seminarium 4. Historisk metod i teori och praxis

Läs: Arnold, kapitel 4 & 5, Ågren s. 69-78 (Ågren II)

På detta seminarium kommer vi att diskutera hur man arbetar som historiker. Vi kommer att ta upp frågan om historikerns arbetsmaterial, arkivens roll, tryckta och digitaliserade källsamlingar samt frågan om **historievetenskaplig metod**, alltså hur man går till väga när man söker kunskap i källorna och skriver historia. Diskussionen förs utifrån två kapitel i Arnolds bok som handlar om sökandet i källor efter kunskap om en specifik familj i 1600-talets England och dess öden och om att sätta in faktauppgifter och berättelser i sin kontext.

Vi utgår från de frågor som anges nedan i häftet enligt samma principer som vid de tidigare seminarierna. Dessutom ska var och en lämna in ett **skriftligt svar utifrån två av frågekomplexen (samtliga delfrågor) på ca en sida**. Du väljer själv vilka.

Seminarium 5. Forskningsfält, kategorier och begrepp – politisk, ekonomisk och social historia samt teknikhistoria

Läs: Lindkvists, Kaijsers, Kvarnströms och Petterssons artiklar i *Perspektiv på historia*

Det finns många **olika inriktningar inom historievetenskapen**, vilka utmärker sig genom att fokusera på specifika faktorer i den historiska utvecklingen. På detta seminarium kommer vi att diskutera politisk och ekonomisk historia, socialhistoria och den tekniska utvecklingens historia. Det handlar om vad som är utmärkande för dessa inriktningar, hur de utvecklats och vad respektive författare valt att lyfta fram samt vilka förenande länkar som finns. Ni ska också **studera en källa** i *Forma historia* (Hjalmar Brantings tal 1886 på s. 115-135) och reflektera över hur den skulle kunna användas för en studie med de här aktuella perspektiven. Talet finns också att ladda ner: http://murbrukforlag.se/hjalmar-branting_hvarfor-arbetarorelsen-maste-bli-socialistisk.pdf

Som utgångspunkt för diskussionen tjänar de frågor som anges nedan i kurshäftet. Liksom tidigare gäller att alla läser samtliga texter.

Seminarium 6. Forskningsfält, kategorier och begrepp – genus, kultur och globalhistoria

Läs: Hassan Janssons, Werners, Lindstedt-Cronbergs och Hägerdals artiklar i *Perspektiv på historia*

På detta seminarium tar vi upp genus- och kulturhistoria i bred bemärkelse med fokus på religion, ideologi och livshållningar samt den nya globalhistoriska inriktningen. Ta fasta på vad som är utmärkande för dessa perspektiv, hur de skiljer sig åt och vad som förenar samt vad som lyfts fram i respektive artikel. Vidare ska ni **studera två källtexter** (den italienske diplomaten Lorenzi Magalottis reseskildring från 1674 i *Forma historia*, s. 274-279 och artikeln ”Våra tio blodsvittnen” ur missionstidskriften *Trons segrar* år 1900) och fundera över hur de kan användas för en undersökning med de här aktuella perspektiven. Artikeln finns på Canvas men kan också laddas ner här: <http://www.folkirorelse.se/Content/2181/folkirorelse068.pdf>

Diskussioner och redovisning sker enligt samma principer som vid de föregående seminarierna.

Seminarium 7. Avslutning

Vi sammanfattar kursen och diskuterar dess lärdomar och utmaningar – samt idéer och funderingar inför framtida arbete med en historievetenskaplig uppsats.

Frågor till seminarieövningarna

Varje grupp (A, B, C och D) delas in i tre smågrupper (1, 2 & 3) med ansvar för specifika frågor. Smågrupp 1 ansvarar för frågekomplex 1, smågrupp 2 för frågekomplex 2 och smågrupp 3 för frågekomplex 3. För fråga 4 har samtliga grupper ansvar.

Seminarium 1: Att kritiskt värdera historievetenskapliga arbeten

Läs: *Forma historia*, s. 23-59 jämte ett utdrag ur Robert Sandberg m.fl, *Historia: Epos 2 och 3* (2014), s. 67-72, som finns att ladda ner på Canvas.

1. Vilka gemensamma huvudteman finns i texterna? Vilka teman försvinner respektive tillkommer i de nyare texterna? Hur förändras synen på de historiska aktörernas roll? Och vilket budskap tror du att de olika författarna vill förmedla till sina läsare – ideologiskt, politiskt, kulturellt?
2. Hur tolkar författarna Kristinas tronavsägelse? Hur skildras de ekonomiska och sociala förhållandena och hur förändras denna skildring över tid? Hur kan man förklara att de sociala och ekonomiska aspekterna får en alltmer dominerande ställning under 1900-talets lopp? Och på vilka sätt skiljer sig texten från 2000-talet från de övriga?
3. Läroböcker kan ha en berättande, en mer beskrivande eller en utredande (diskursiv) framställningsform. Vilken framställningsform dominerar hos de olika textförfattarna? Och vad finns det för koppling mellan framställningsform och det (ideologiska och politiska) budskap som förmedlas?
4. Hur skiljer sig skildringen av drottning Kristina från den av Karl X Gustaf? Och vad säger texterna om den i deras samtid förhärskande kvinno- och genusuppfattningen? Vilka likheter finner du – och vilka skillnader?

Seminarium 2: Vad är historia?

Läs: Arnold, kapitel 1 & 7 jämte Ågren s. 11-16

1. Kapitel 1 i Arnolds bok tar sin utgångspunkt i en berättelse om ett mord. Vad var enligt de relaterade källorna orsaken till detta dåd? Vilka blev konsekvenserna för de inblandade personerna? Och vilken roll spelar religion och religiös övertygelse i detta sammanhang?
2. Hur går Arnold till väga för att skapa kontext och ge en djupare mening åt denna berättelse. Nämn några faktorer, förhållanden och geografiska platser av betydelse för rekonstruktionen av

det bredare historiska sammanhanget. Vilka olika former av historia kan skrivas utifrån det relaterade källmaterialet? Och kan man tänka sig alternativa tolkningar?

3. Kapitel 7 i Arnolds bok handlar om en svart kvinna i 1800-talets USA och inleder med två skilda berättelser om hennes liv. På vilket sätt skiljer sig berättelserna åt? Vad säger oss de båda berättelserna om dåtidens amerikanska samhälle? Reflektera över betydelsen av faktorer som ras, klass, genus som perspektiv i historisk forskning och resonera kring deras betydelse.

4. Arnold för ett resonemang om historisk sanning. Vilken är hans poäng? Är en ”objektiv” historieskrivning möjlig eller ens önskvärd? Argumentera för och emot. Vad innebär det enligt Arnold att arbeta som historiker? Och vad kan vi enligt honom lära av historien?

Seminarium 3. Källor och historievetenskapliga bearbetningar

Läs: *Forma historia*, s. 91-113 jämte Bridget Morris, ”Sources for a Swedish Satire”.

1. Vad handlar mirakeltexten om? På vilket sätt används denna källa av Göran Bäärnhielm respektive Janken Myrdal? Hur skiljer sig deras perspektiv åt? Och hur påverkar detta tolkningen av mirakelberättelsen?

2. Hur tolkar Myrdal Gunvors galenskap? Vilken roll spelar domprosten i hans redogörelse? Tycker du att hans tolkning är trovärdig? Hur ser din egen tolkning ut? Och vilken betydelse tror du den pågående kanonisationsprocessen för biskop Brynolf kan ha haft i sammanhanget?

3. På vilket sätt märks det att texten “Skämtan om abbotar” är en berättelse avsedd att framkalla munterhet? När och i vilken miljö har berättelsen uppkommit? Hur kom den till Sverige? Vilken är berättelsens kontext? Och vilken roll spelar bibliska referenser och kyrkliga ritualer? Nämn några exempel på sådana bibliska referenser..

4. Vad är utmärkande för Grimbergs tolkning av texten? Hur skiljer sig hans tolkning sig från Ståhles och Lindkvists? Hur förhåller sig de tre författarna till humorn i berättelsen? Vilken historievetenskaplig tradition framträder i Grimberg respektive Lindkvists redogörelse? Och hur tycker du att man ska behandla och analysera skämt och satir i historisk tid?

Seminarium 4: Historisk metod i teori och praxis

Läs: Arnold, kapitel 4 & 5, Florén/Ågren s. 69-78

1. Resonera kring skillnaden mellan kvarlevor och berättande källor och mellan källmaterial och litteratur (jfr Ågren, s. 17-18).

2. Vilka källor nämner Arnold i kapitel 4 och 5 i sin bok? Hur använder han dessa källor? Och hur ser samspelet mellan källforskning och kunskap hämtad från tidigare forskning ut i detta fall?
3. Arnold strävar efter att rekonstruera George Burdetts och hans familjs levnadsöden, en man i 1600-talets England som emigrerade till Amerika. Vad finner han för information i Yarmouth Assembly Book (församlingsbok)? Hur går han tillväga för att få fram kunskap om Burdett efter dennes emigration till Amerika (New England)? Vad kommer han fram till?
4. Arnold sätter in Burdett i ett större historiskt sammanhang. Vilken roll spelar det engelska inbördeskriget här? Och vad handlade denna konflikt om? Hur resonerar Arnold kring de ”stora männen” i historien? På vilket sätt menar han att dagens historiker är påverkade av marxismen? Vilka uttryck har, enligt Arnold, det ökade intresset för mentalitets- och kulturhistoria – den ”kulturhistoriska vändningen – tagit? Och hur har detta påverkat forskningen på det här aktuella fältet?

Seminarium 5: Forskningsfält, kategorier och begrepp – politisk, ekonomisk och social historia

Läs: Lindkvists, Kvarnströms, Petterssons och Kaijsers artiklar i *Perspektiv på historia* jämte Hjalmar Brantings tal från 1886

1. Lindkvist anlägger ett politisk-historiskt perspektiv. Vad utmärker enligt hans uppfattning fältet politisk historia? Hur framställer han den politiska organisationen och dess förändring under historiens gång? Vilka förklaringsfaktorer lyfter han fram? Och hur skulle detta perspektiv kunna användas vid en analys av Brantings tal?
2. Vad avses enligt Kvarnström med ”social grupp”? Vilken betydelse tillmäter han kategorier som identitet, genus, klass och etnicitet? Hur tillämpar han sitt perspektiv i den översikt över den historiska utvecklingen som han ger? Och kan denna socialhistoriska ansats användas för analys av Brantings tal?
3. Hur förklarar Pettersson ekonomins betydelse i historien? Vilka drivkrafter lyfter han fram? Hur ser han på betydelsen av teknik, marknader, handel och kapital? Vilken roll tillmäter han staten som aktör? Och hur kan detta ekonomisk-historiska perspektiv användas vid en analys av Brantings tal?
4. Kaijser diskuterar teknikens roll. Hur definierar han teknik och tekniska system? Vilken betydelse tillmäter han kontinuitet, förändring och genus (teknik som en manlig domän)? På vilket sätt tillför teknikhistoria nya perspektiv i förhållande till andra historiska discipliner? Hur skulle denna infallsvinkel kunna tillämpas vid en analys av Brantings tal?

Seminarium 6: Forskningsfält, kategorier och begrepp – genus, kultur och globalhistoria

Läs: Hassan Janssons, Werners, Lindstedt-Cronbergs och Hägerdals artiklar i *Perspektiv på historia* jämte Magalottis reseskildring från 1674 och missionsrapporten "Våra tio blodsvittnen" från 1900

1. Hur definierar Hassan Jansson genus som begrepp och analysredskap? Vilka samband ser hon mellan genusordning och samhällsstruktur och ideologi? På vilket sätt menar hon att genus strukturerar människors identitet och föreställningsvärld? Hur skulle man kunna tillämpa genusperspektiv på de båda källtexterna? Ge konkreta exempel.

2. Werner framhåller religion som en viktig faktor i den historiska utvecklingen. Vilka exempel lyfter hon fram? Hur förklarar hon sambandet mellan religion och politik? Vad skiljer enligt henne religionens roll i äldre tid i förhållande till dess funktion i det moderna samhället? Och vad innebär det att använda ett religionsperspektiv som ett historievetenskapligt analysredskap? Ge exempel på hur detta perspektiv kan tillämpas på de båda källtexterna och vad som då träder i fokus.

3. Vad är enligt Lindstedt-Cronberg poängen med att anlägga ett mentalitetsperspektiv på den historiska utvecklingen? Hur definierar hon begreppet föreställningsvärld? Hur har enligt henne dessa föreställningsvärldar förändrats över tid? Och vilken betydelse tillmäter hon övergången från muntlig till skriftbaserad kultur i detta sammanhang. Hur och med vilka resultat skulle denna infallsvinkel kunna tillämpas vid en analys av de båda källtexterna?

4. Hägerdal redogör för den nya globalhistoriska, transnationella historieskrivningen. Vad är enligt honom utmärkande för denna ansats perspektiv? Och hur skiljer det sig från den traditionella världshistorieskrivningen? Vilka analytiska och teoretiska perspektiv lyfter han fram? Vilken roll spelar postkolonialismen och frågan om Västerlandets dominans i detta sammanhang? Ge exempel på hur denna ansats med dess olika perspektiv kan tillämpas på de båda källtexterna.

Hemtentan

Hemtentan, vilken **skickas i digital form till seminarieledaren**, ska ha karaktären av en essä på runt åtta sidor (cirka 20 000 tecken utan blanksteg); sju sidor är minimum, 12 sidor är en maxgräns. Du väljer själv vilka texter du vill fästa störst vikt vid, men **textavsnitt från minst fyra av seminarierna måste finnas med i redogörelsen**. Instuderingsfrågorna till seminarierna kan tjäna som hjälp och vägledning vid författandet.

Uppgiften består i att:

- redogöra för och reflektera över några av de historievetenskapliga perspektiv och inriktningar som vi tagit upp på kursen (minst tre måste tas upp)
- konkretisera resonemanget ovan med hjälp av minst en av de källtexter vi diskuterat på kursen
- utifrån kurslitteraturen resonera kring och ge konkreta exempel på historikers arbete med källorna och hur de egna perspektiven kan påverka tolkning och analys (minst fyra textavsnitt ska tas med)

Du behöver inte sätta ut noter i texten men ska klart ange vilka texter du använt dig av. I arbetet med texterna kan du utgå från de frågor vi använt som utgångspunkt för diskussionerna på seminarierna. Men redogörelsen får inte ha karaktären av frågesvar utan ska vara en sammanhängande redogörelse. Arbeta med den språkliga formen och försök gärna essän med en träffande rubrik och talande underrubriker!

Betygskriterier

För betyget G ska studenten genom deltagande i kursens muntliga och skriftliga moment

- visa kunskap om historieämnets utveckling till vetenskap och vad det innebär att arbeta historievetenskapligt
- kunna förhålla sig till och resonera kring användning av olika historievetenskapliga perspektiv på konkreta källtexter
- ge prov på färdighet och förmåga att i essäform redogöra för några av de teman, inriktningar och perspektiv som präglar dagens historieforskning

För betyg VG ska studenten förutom ovan nämnda krav dessutom

- ge prov på färdighet och förmåga till en självständig, vetenskapligt relevant reflexion kring historievetenskapliga perspektiv och inriktningar
- i hemtentan visa förmåga att självständigt och på god svenska sammanfoga fakta och självständig analys till en sammanhängande redogörelse
- kunna tillämpa och självständigt ta ställning till olika historiska tolkningar på ett konkret källmaterial